

Zatmenie Slnka 2026

20.8.2026 - Ondrej Králik | Slovenská astronomická spoločnosť pri Slovenskej akadémii vied

Zem a Mesiace nekrúžia po dokonale rovnačnej kružnici a na rovnakom mieste sa stretnú približne raz za 12-18 mesiacov. Vtedy môžeme pozorovať celkové zatmenie Slnka. Z pohľadu zo Zeme vidíme, ako Mesiace zakrýva slnečný disk a vrhá na nás svoj tieň. Vtedy nastáva celkové zatmenie Slnka. Dráha, na ktorej sa pohybuje mesačný tieň, sa nazýva „pás totality“. Ten má šírku len niečo cez 150 km. V širšom okolí je možné pozorovať už len čiastočné zatmenie. Tento rok, presne 12. 8. 2026, nastalo celkové zatmenie na Islande, v Španielsku a pokračovalo ďalej cez Baleárske ostrovy. Spomínam si, ako som ešte pred siedmimi rokmi manželke hovoril, že v lete 2026 idem do Španielska, nech sa deje, čo chce.

□

Veľakrát som čítal, že vidieť celkové zatmenie Slnka patrí medzi najúžasnejšie úkazy na oblohe. Vždy som po tom túžil a bol to môj veľký sen. Prvé plány expedície začali už v lete 2025, keď som zabookoval auto a ubytovanie. Miesto som nevybral náhodne. Muselo sa nachádzať v páse totality a keďže veľkým plusom tohto dátumu bolo maximum meteorického roja Perzeidy, v okolí musela byť aj kvalitná tmavá obloha vhodná na pozorovanie nočnej oblohy. Ďalším rozhodujúcim faktorom pri výbere lokality bolo počasie. Keďže vo vnútrozemí Španielska je štatisticky lepšie počasie ako na pobreží, výber bol jasný. Nasledovali dlhé hodiny príprav – ako vlastne fotiť zatmenie a akú lokalitu presne vybrať.

Slnko sa pri zatmení malo nachádzať len 6° nad obzorom. Vybral som hrad Zafra, ktorý sa nachádza na púšti uprostred ničoho. Vyzeralo to ako skvelé miesto na pozorovanie zatmenia aj nočnej oblohy. Technika pripravená, baterky nabité. Nastal deň D.

Od rána sme sledovali aktuálne predpovede počasia, pretože vývin búrok v okolí stále rástol. Hrad Zafra bol stále v „bezpečnej“ zóne. Na obed sme vyrazili na dve a pol hodiny trvajúcu jazdu autom a... 3 km pred cieľom bola na ceste páska s nápisom „zákaz vstupu autom“. Pripravené tri statívy, tri foťáky a štyri objektívy, do toho kopa filtrov, náhradných batérií, ďalšieho príslušenstva a litre vody. Nosenie množstva techniky a pobyt ďaleko od auta nás odradili od absolvovania túry s 15 kg batohmi v 40 °C horúčavách. Pri zákaze bolo už na obed odparkovaných do 20 áut. Nadšenci, ktorých to neodradilo.

Doslova roky plánovania, študovania vhodnej kompozície z hradu a hodiny prípravy zrazu padli. Nastúpil adrenalín a potreba niečo rýchlo vymyslieť. Našťastie sme ešte mali čas na zmenu lokality. Na mape som našiel jazierko len 20 minút odtiaľ, pri malej dedinke Setiles. S malou dušičkou, že nebude vysušené, sme ho išli omrknúť.

Jazero vyzeralo úžasne. Nikto nikde, krásne jazero a rozkvitnuté slnečnice v okolí. Vtedy opadol stres a vedeli sme, že sme na správnom mieste. □ Počas čiastočného zatmenia bolo treba použiť slnečný filter a voľným okom nebolo poznať, že sa niečo deje. Keďže zatmenie prebiehalo pri západe, to, že sa stmavuje obloha, nebolo nič výnimočné. Až posledných niekoľko sekúnd bolo jasné, že prichádza tieň, ktorý úplne zakryje Slnko.

Na pár sekúnd bolo vidieť sivý Mesiace a jemné slnečné svetlo. Hneď nato nastala tma a scéna pôsobila ako z fantasy filmu. Niečo surreálne, čo si človek ani nedokáže predstaviť, kým to neuvidí. Veľmi výrazná zlatistá korona a sýtočervené protuberancie okolo Slnka.

Keď Slnko „zacvakne“ z 99 % na 100 %, až vtedy je to to pravé zatmenie. Takže tí, čo videli 95 %

zatmenie, ako v roku 1999 na Slovensku, jednoducho nevedia, aké je 100 %. Nie je to rozdiel 5 % tmavšie Slnko, ale diametrálne rozdielna scenéria. 1 min 40 sekúnd – presne toľko trval moment, ktorý vo mne bude rezonovať ešte veľmi dlho.

Naposledy bolo celkové zatmenie Slnka na Slovensku v roku 1842 a najbližšie bude v roku 2135. Čo však môže nadšencov z našich končín potešiť, je, že budúci rok, 2. 8. 2027, nastane najdlhšie zatmenie v tomto storočí. Maximálna fáza bude trvať až 6 minút a 23 sekúnd a bude pozorovateľné zo Španielska a celej severnej Afriky vrátane Egypta, kde bude najdlhšie. Ak sa pýtate čo ďalšie mám v pláne – práve spojenie rodinnej dovolenky v Egypte a pozorovania celkového zatmenia Slnka bude to pravé. ☐

<https://sas.astro.sk/2026/08/20/zatmenie-slnka-2026>